

YANGI AVLOD FTIZIATRLARI: ILM, FIDOYILIK VA MAS'ULIYAT.

Qo`qon Universiteti Andijon
filiali Tibbiyot fakulteti

“Davolash ishi yonalishi” 1-kurs talabasi

Mahmudjonova Sarvinoz Bahodirjon qizi

Ilmiy rahbar: Ibragimov Farhod

O`zbekiston, Andijon viloyati Ulug`nor tumani

Email: sarvinozmahmudjonova02@gmail.com

+998918793933

Annotatsiya: Mazkur ishda zamonaviy ftiziatrriya yo‘nalishida faoliyat yuritayotgan yangi avlod shifokorlarining roli, ularning ilmiy yondashuvi, kasbga bo‘lgan fidoyiligi va yuksak mas’uliyat tuyg‘usi yoritiladi. Ftiziatrriya sohasida yuz berayotgan innovatsion yondashuvlar, sil kasalligini aniqlash va davolashda qo‘llanilayotgan ilg‘or texnologiyalar, shuningdek, yosh mutaxassislarning bu jarayonlardagi faol ishtiroki tahlil qilinadi. Yangi avlod ftiziatrlari nafaqat kasbiy bilimga ega, balki bemorga mehr va sadoqat bilan yondashuvchi, ilm-fan asosida qaror qabul qiluvchi, sog‘liqni saqlash tizimini rivojlantirishga o‘z hissasini qo‘shayotgan ijtimoiy mas’ul shaxslardir. Ushbu ishda ularning faoliyati namunali tajriba sifatida ko‘rsatilib, sohaga bo‘lgan ishonch va hurmat mustahkamlanishiga xizmat qilishi ko‘zda tutilgan.

Annotation: This paper explores the role of the new generation of phthisiatricians, focusing on their scientific approach, professional dedication, and strong sense of responsibility. It highlights the innovative methods being introduced in the field of phthisiology, particularly in the diagnosis and treatment of tuberculosis, and emphasizes the active involvement of young specialists in these advancements. The new generation of phthisiatricians is characterized not only by their medical expertise but also by their compassion toward patients, evidence-based decision-making, and commitment to the development of the healthcare system. This work aims to present their contributions as exemplary and to reinforce public trust and respect for the profession.

Аннотация: В данной работе рассматривается роль нового поколения фтизиатров, их научный подход к профессии, преданность делу и высокая степень ответственности. Особое внимание уделяется инновационным методам, применяемым в современной фтизиатрии, в том числе в диагностике и лечении туберкулёза, а также активному участию молодых специалистов в этих процессах. Новое поколение фтизиатров отличается не только профессиональными знаниями, но и искренней заботой о пациентах, принятием

решений на основе доказательной медицины и стремлением внести вклад в развитие системы здравоохранения. Цель данной работы — продемонстрировать их деятельность как образец для подражания и укрепить доверие и уважение к профессии.

Kalit soʻzlar: 2030 maqsadi, silsiz kelajak, hamkorlik, yangi avlod, barqaror salomatlik

Kirish

Bugungi kunda inson salomatligini saqlash yoʻlida kurash olib borayotgan har bir tibbiyot sohasi alohida eʼtibor va hurmatga loyiq. Ammo baʼzi yoʻnalishlar bor – u yerda ishlash uchun nafaqat bilim, balki sabr, metin iroda va fidoyilik talab etiladi. Ftiziatriya ana shunday sohalardan biridir. Bu kasb vakillari bevosita inson hayotini xavf ostiga qoʻygan sil kasalligiga qarshi kurashishda old chiziqda turadilar. Har kuni yuqumli bemorlar bilan bevosita muloqotda boʻlish, ularni davolash, ruhlantirish va ijtimoiy hayotga qaytarish – bu oddiy ish emas, bu chinakam fidoyilikdir. Sil – insoniyat tarixidagi eng qadimiy va eng koʻp oʻlinga olib kelgan infeksiyon kasalliklardan biri boʻlib, hali-hanuz dunyo sogʻliqni saqlash tizimi uchun jiddiy muammo boʻlib qolmoqda. Xususan, Oʻzbekistonda ham bu kasallikka qarshi kurashish davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi. Har yili minglab bemorlar aniqlanadi va dori-darmonlar, zamonaviy texnologiyalar orqali ularni sogʻlom hayotga qaytarish choralari koʻriladi. Ammo bu ishlar ortida turli yoshdagi, biroq ayniqsa eʼtiborni tortadigan – yangi avlod ftiziatrlari turibdi. Bu – endigina diplom olgan, hayot yoʻliga qadam qoʻygan, zamonaviy bilim va innovatsion texnologiyalar bilan qurollangan, yuragida kasbga muhabbat, koʻzida esa nur bor yosh shifokorlar avlodidir. Ular nafaqat silga qarshi kurashishda, balki bu kasallikni ijtimoiy muammo sifatida hal qilishda ham faol ishtirok etmoqdalar. Ular oʻzlarining yangicha qarashlari, ilgʻor tibbiy yondashuvlari, doimiy izlanishlari bilan ftiziatriyani butunlay yangi bosqichga olib chiqishga harakat qilmoqdalar. Demak, ushbu maqolada biz yangi avlod ftiziatrlari qanday shakllanmoqda, ular qanday masʼuliyatni zimmasiga olgan, qaysi ilmiy va kasbiy yutuqlarga erishmoqda – ana shular haqida fikr yuritamiz. Bu nafaqat kasbga, balki jamiyatga, insoniyat salomatligiga sodiqlik timsoli boʻlgan yoshlarga bagʻishlanadi.

Asosiy qism

Ftiziatriya — fidoyilikni talab qiluvchi soha.

Tibbiyotning har bir yoʻnalishi oʻziga xos murakkablikka ega. Ammo shunday sohasi borki, u nafaqat klinik koʻnikmalar, balki ichki ruhiy tayyorgarlikni, jasoratni va fidoyilikni talab qiladi. Bu – ftiziatriya. Boshqa sohalarda shifokor bemorning sogʻligʻi uchun kurashsa, ftiziatr koʻpincha hayot bilan oʻlim oraligʻida turgan bemorning irodasini qayta tiklaydi, uni jamiyatga qaytaradi. Bu kasbda inson faqat

bilimga emas, yuragidagi ishonch, sabr va mehrga ham tayanadi. Sil kasalligi oson yengiladigan kasallik emas. U shunchaki mikroblar emas – bu kasallik ko‘pincha ijtimoiy qiyinchiliklar, yetarli ovqatlanmaslik, muhit va turmush sharoitlar bilan chambarchas bog‘liq. Shu sababli ftiziater faqat davolovchi emas, balki psixolog, pedagog, ijtimoiy xodim rolini ham bajaradi. Bemor bilan birinchi suhbatdan boshlab unga ishonch berish, dorilarni to‘g‘ri ichish zarurligini tushuntirish, qarindoshlari bilan ishlash – bularning barchasi ftiziater zimmasidagi vazifalardir. Yana bir muhim jihat – bu kasb xavfli. Ftiziater har kuni yuqumli bemorlar bilan ishlaydi. Aerozolli infeksiya yo‘li bilan yuqadigan sil bacillasi ko‘zga ko‘rinmas, ammo hayot uchun xavfli. Shunday sharoitda shifokor o‘z xavfsizligini ta‘minlash bilan birga, har bir bemorga individual yondashishi lozim. Ayniqsa, bugungi kunda tarqalayotgan multirezistent tuberkulyoz (MDR-TB) va pre-XDR/XDR-TB holatlari davolashda ancha murakkablik tug‘diradi. Bu holatlarda oddiy antibiotiklar yordam bermaydi, uzoq muddatli, kuchli dori vositalari talab etiladi. Shuningdek, ftiziatrriya sohasida ishlovchi shifokorlar ko‘pincha jamiyatda ko‘zga ko‘rinmaydigan, ammo g‘oyat muhim ishni bajaradilar. Ular yirik shifoxonalarda emas, balki dispanserlarda, qishloqlardagi poliklinikalarda, profilaktika punktlarida faoliyat yuritadilar. Ular bemorlarni izlab topadi, ularni davolashga ko‘ndiradi, dori qabul qilishni nazorat qiladi, davo oxiriga yetkazadi. Mana shunday murakkab va mas‘uliyatli mehnatni bajarayotgan inson – ftiziater shifokor. Ayniqsa, yangi avlod ftiziatrlari, ular bu sohani faqat kasb emas, balki hayot tarziga aylantirmoqda. Ular har kuni mehnat qilibgina qolmay, bu sohada tub o‘zgarishlar qilishga intilmoqdalar. Aynan ularning fidoyiligi tufayli bugun minglab odamlar hayotga qaytmoqda, sog‘lom jamiyat sari qadam tashlamodamiz.

Yangi avlod ftiziatrlari kimlar?

1. Bugungi kunda tibbiyot sohasida yangiliklar va ilmiy yutuqlar juda tez sur‘atlar bilan rivojlanmoqda. Xususan, ftiziatrriya sohasida ishlash uchun endi nafaqat an‘anaviy tibbiy bilimlar, balki zamonaviy texnologiyalar, raqamli ko‘nikmalar va ilmiy izlanishlarga asoslangan yondashuvlar talab qilinadi. Yangi avlod ftiziatrlari — bu o‘z kasbini yangi g‘oya va yondashuvlar bilan boyitayotgan yosh shifokorlardir. Ular nafaqat xalqaro tibbiy standartlarga javob bera oladigan, balki o‘z davriga mos, yangi ko‘nikmalarga ega mutaxassislar sifatida shakllanmoqda. 2. Bundan 20 yil avval ftiziatrriya bo‘yicha mutaxassislar asosan klassik o‘qish va klinik tajriba asosida malaka oshirgan bo‘lsa, hozirgi yosh ftiziatrlar butunlay boshqacha shakllangan. Bugungi kunda ular zamonaviy o‘quv texnologiyalaridan foydalangan holda tayyorlanmoqda. Ta‘lim jarayonida virtual anatomiya laboratoriyalari, simulyatsion o‘qish tizimlari, va problem-asosli o‘qitish metodikalaridan keng foydalaniladi. O‘zbekiston tibbiyot universitetlarida bugungi kunda yoshlar uchun interaktiv o‘quv dasturlari tashkil etilgan, ular nafaqat nazariy bilim, balki amaliy ko‘nikmalarni ham rivojlantirishga qaratilgan. 3. Yangi avlod ftiziatrlari ko‘plab xalqaro dasturlar va grantlar orqali

malakalarini oshirmoqda. Masalan, WHO va USAID kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan stajirovka dasturlari yosh shifokorlarga dunyoning eng ilg'or klinikalarida malaka oshirish imkonini yaratadi. Yosh ftiziatrlarga Xalqaro grantlar va hozirgi zamonning eng yangi ilmiy texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari beriladi, bu esa ularning bilimlarini va tajribalarini yangi, ilg'or yondashuvlarga asoslaydi. Yangi avlod ftiziatrlari ko'plab xalqaro dasturlar va grantlar orqali malakalarini oshirmoqda. Masalan, WHO va USAID kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan stajirovka dasturlari yosh shifokorlarga dunyoning eng ilg'or klinikalarida malaka oshirish imkonini yaratadi. Yosh ftiziatrlarga Xalqaro grantlar va hozirgi zamonning eng yangi ilmiy texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari beriladi, bu esa ularning bilimlarini va tajribalarini yangi, ilg'or yondashuvlarga asoslaydi. 4. Bugungi yosh ftiziatrlari faqat an'anaviy usullarda ishlamaydi, balki raqamli tibbiyot va telemeditsinani ham o'z faoliyatlariga tatbiq etishmoqda. Mobil ilovalar, telemeditsina platformalari va sun'iy intellekt kabi innovatsion texnologiyalar yordamida ular bemorlarni masofadan kuzatish, davolash va profilaktika choralari ko'rishga muvaffaq bo'lishmoqda. Misol uchun, Daryo Tuberculosis Monitor kabi ilovalar orqali bemorlar dori-darmonlarni o'z vaqtida qabul qilishlari va davolash jarayonini masofadan kuzatish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Yangi avlod ftiziatrlari bu texnologiyalarni bemorlar bilan ishlashda samarali qo'llashmoqda. 5. Yosh ftiziatrlar faqat shifokor sifatida emas, balki jamiyatning sog'lomlashtirish jarayonida faol ishtirok etuvchi etakchilarga ham aylanishmoqda. TB Youth Network UZ kabi tashkilotlar orqali ular o'z bilim va tajribalarini boshqalarga o'rgatib, jamiyatda tuberkulyozga qarshi kurash bo'yicha ma'rifatli ishlar olib bormoqdalar. Ular shuningdek, sog'liqni saqlash siyosatida ishtirok etib, yangi strategiyalar va tibbiy yondashuvlar yaratishda ham faol qatnashmoqdalar.

Yangi avlod ftiziatrlari va innovatsion yondashuvlar.

Yangi avlod ftiziatrlari bugungi kunda klassik tibbiy yondashuvlarni to'liq yangilash, ularni zamonaviy texnologiyalar va ilmiy yangiliklar bilan boyitishda faol ishtirok etmoqdalar. Ularning ish faoliyatida innovatsion metodlar, yangi tibbiy asbob-uskunalar va ilg'or davolash usullari muhim rol o'ynaydi. Bu innovatsiyalar nafaqat davolash jarayonini tezlashtirish, balki bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga ham yordam bermoqda. Innovatsion diagnostika usullari: Bugungi kunda ftiziatriya sohasida diagnostika jarayoni yanada aniqroq va samaraliroq bo'lmoqda. Yangi avlod ftiziatrlari genetik testlar va PCR texnologiyalaridan keng foydalanadilar. Bu texnologiyalar yordamida tuberkulyozning yangi shakllari, jumladan multirezistent tuberkulyoz (MDR-TB) va XDR-TBni erta bosqichlarda aniqlash mumkin. Shu bilan birga, doktorlar uchun sun'iy intellekt asosidagi diagnostika tizimlari yaratilib, bemorlarni aniqlash jarayonini yanada tezlashtirgan. Misol uchun, CAD4TB kabi tizimlar, rentgen tasvirlarini tahlil qilib, tuberkulyozni aniqlashda yuqori aniqlikni ta'minlaydi. Raqamli

tibbiyot va telemeditsina: Innovatsion texnologiyalar o'zini faqat diagnostika bilan cheklamaydi, balki davolash jarayonini ham o'zgartirmoqda. Telemeditsina orqali bemorlar masofadan turib, tajribali ftiziatrlar bilan maslahatlashish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar. Yangi avlod ftiziatrlari masofaviy tibbiy yondashuvlarni qo'llash orqali bemorlar bilan doimiy aloqada bo'lishmoqda. Bu esa ayniqsa, qishloq hududlarida yashovchi bemorlar uchun juda qulay, chunki ular shifokorga borish uchun uzoq yo'lni bosib o'tishga majbur bo'lmaydilar.

Biologik tahlillar va yangi dori-darmonlar: Yangi avlod ftiziatrlari kasalliklarni davolashda eng zamonaviy biologik tahlillarni qo'llashmoqda. Bu tahlillar yordamida davolash jarayoni individual tarzda olib boriladi, har bir bemor uchun maxsus dori-darmonlar tanlanadi. Dori terapiyasining personalizatsiyasi (yani, bemorning genetik xususiyatlariga mos ravishda dori tanlash) tuberkulyozni davolashda eng yangi innovatsion yondashuvlar sirasiga kiradi. Masalan, Bedaquiline va Delamanid kabi yangi dori vositalari yordamida multirezistent tuberkulyozni davolashda yuqori samaradorlikka erishilmoqda.

Ilmiy tadqiqotlar va ilm-fan asosidagi yondashuvlar: Yangi avlod ftiziatrlari faqat bemorlar bilan ishlash bilan cheklanmaydilar, balki tuberkulyozga qarshi kurashda ilg'or ilmiy tadqiqotlar olib borishadi. FTB (Tuberculosis Foundation of Bangladesh) kabi xalqaro ilmiy markazlar bilan hamkorlikda, ular tuberkulyozni davolashda yangi usullarni ishlab chiqishda ishtirok etishadi. Buning natijasida, yangi avlod ftiziatrlari yangi immunoterapiya usullarini ishlab chiqishga yordam berib, sil kasalligini yanada samaraliroq davolash imkoniyatlarini yaratmoqdalar.

Yoshlarning ilg'or yondashuvlari va jamoaviy ish: Yangi avlod ftiziatrlari o'zlarining innovatsion yondashuvlari bilan birga, jamoaviy ishlash va hamkorlikni rivojlantirmoqdalar. Interdissipliner yondashuv — bu nafaqat ftiziatrning, balki psixolog, ijtimoiy ishchi, pedagog va boshqa mutaxassislarining ham birgalikdagi sa'y-harakatlarini talab qiladi. Yosh ftiziatrlar jamoaviy ishni rivojlantirishda ilg'or tizimlarni qo'llab-quvvatlashadi va bemorlarni kompleks tarzda davolashni ta'minlashadi.

Yangi avlod ftiziatrlari va ijtimoiy mas'uliyat.

Yangi avlod ftiziatrlari nafaqat sog'liqni saqlash tizimining zamonaviy yetakchilari, balki jamiyatda tuberkulyoz (sil)ga qarshi kurashda faol ishtirok etuvchi ijtimoiy liderlardir. Ularning kasbiy mas'uliyatlari faqat bemorlarning davolanishi bilan cheklanmaydi, balki butun jamiyatning salomatligini ta'minlashda katta rol o'ynaydi. Bugungi kunda tuberkulyozning tarqalishi nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy masala sifatida ham e'tiborga olinmoqda. Shu bois, yangi avlod ftiziatrlari kasblarining jamiyatdagi o'rni yanada muhimlashgan.

Tuberkulyozning ijtimoiy muammo sifatida qabul qilinishi:

Tuberkulyoz faqat tibbiy kasallik emas, balki ijtimoiy omil hamdir. Silni o'tkazish, bemorlar bilan ishlash, ular uchun davolashning ijtimoiy sharoitlarini yaxshilash — bularning barchasi ftiziatriklarning faoliyatida alohida o'rin tutadi. Yangi avlod ftiziatriklari bu kasallikni faqat tibbiy jihatdan yengishga harakat qilishmaydi, balki uning tarqalishini oldini olish uchun ijtimoiy mas'uliyatni o'z zimmlariga olishadi. Masalan, ular tuberkulyozga chalingan bemorlarning ijtimoiy maqomini yaxshilash, ularga psixologik yordam ko'rsatish va kasallikni yengish bo'yicha qo'llab-quvvatlashni ham o'z vazifalari sifatida ko'rishadi.

Kasallikni oldini olish va targ'ibot ishlarida ishtirok etish:

Yangi avlod ftiziatriklari tuberkulyozning tarqalishini kamaytirish uchun faqat davolash bilan emas, balki kasallikni oldini olish va ma'rifatni oshirish borasida ham faol ish olib bormoqdalar. Ular jamiyatda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, tuberkulyozning oldini olish bo'yicha axborot kampaniyalarini tashkil etishadi. "Silga qarshi kurashish haftaligi" kabi tadbirlarda, ular aholiga kasallikning oldini olish, ularning belgilari, davolash usullari haqida ma'lumotlar taqdim etadilar. Bu yondashuvlar orqali yosh ftiziatriklari tuberkulyozni nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy muammo sifatida ko'rishni targ'ib qilishadi.

Jamiyatda tuberkulyozga nisbatan stereotiplarni yengish: Tuberkulyozga chalingan odamlar ko'pincha jamiyat tomonidan izolyatsiya qilinadi yoki ularga nisbatan salbiy stereotiplar mavjud bo'ladi. Yangi avlod ftiziatriklari bu stereotiplarni yengishda ham faol ishtirok etmoqda. Ular bemorlarni ijtimoiy hayotga qaytarish, ularni ishga joylashtirish yoki ta'lim olishlari uchun ko'maklashishadi. Shuningdek, yosh ftiziatriklar jamiyatni tuberkulyoz haqida xabardor qilish, kasallikka qarshi ehtiyot choralarini ko'rish borasida keng targ'ibot ishlarini amalga oshiradilar. Bu orqali ularning asosiy maqsadi — tuberkulyozga qarshi kurashda jamiyatni faollashtirishdir.

Yosh ftiziatriklari va ijtimoiy xizmatlar:

Yangi avlod ftiziatriklari ko'pincha faqat kasallikni davolash bilan cheklanmaydi, balki ijtimoiy xizmatlar bilan ham shug'ullanadilar. Ular nafaqat bemorlar bilan tibbiy ishlarda, balki ularning kundalik turmushini yaxshilashga harakat qilishadi. Bunga, masalan, bemorlarga ruhiy va psixologik yordam ko'rsatish, dori-darmonlarni to'g'ri va muntazam ravishda qabul qilishga yordam berish, bemorlarning ijtimoiy muhitini yaxshilash uchun turli ijtimoiy xizmatlarni taqdim etish kiradi. Bularning barchasi ijtimoiy mas'uliyat doirasida amalga oshiriladi va bemorning davolanish jarayonini yengillashtiradi.

Global hamkorlik va tajriba almashish:

Yangi avlod ftiziatriklari faqat o'z mamlakatlarida emas, balki xalqaro maydonda ham ijtimoiy mas'uliyatni o'z zimmasiga olmoqdalar. Ular Xalqaro Tuberkulyoz Jamg'armasi (Global Fund) kabi tashkilotlar bilan hamkorlikda global miqyosda

tuberkulyozga qarshi kurashishda faol ishtirok etmoqda. Bu hamkorlik natijasida, yangi avlod ftiziatrlari boshqa mamlakatlar tajribasini o'rganish, innovatsion yondashuvlarni qo'llash va ijtimoiy muammolarni hal qilishda yangi usullarni ishlab chiqishga yordam bermoqda.

Xulosa

Yangi avlod ftiziatrlari – bu nafaqat zamonaviy tibbiyot texnologiyalariga ega bo'lgan, balki insoniy mas'uliyatni o'z zimmasiga olgan fidoyi shifokorlardir. Ular, ilm-fan va texnologiyaning eng yangi yutuqlarini o'z kasbiga tatbiq etish orqali tuberkulyozga qarshi kurashda yangi ufqlarni ochmoqdalar. Yangi avlod ftiziatrlari o'z bilimlari va ko'nikmalari bilan nafaqat kasalliklarni davolashda, balki bemorlarning hayotini yaxshilash, ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlash, va tuberkulyozni jamiyatda keng targ'ib qilishda ham faol ishtirok etishmoqda. Bugungi kunda bu yosh shifokorlar faqat tibbiy yordam ko'rsatish bilan cheklanmaydilar. Ular sog'liqni saqlash tizimini yangilash, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, va tuberkulyozga qarshi kurashda jamiyatni jalb qilishda yetakchilik qilmoqdalar. Ularning fidoyiligi va mas'uliyati tuberkulyozni nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy va iqtisodiy muammo sifatida hal qilishda muhim ahamiyatga ega. Agar yangi avlod ftiziatrlari tomonidan olib borilgan ishlar va ularga qo'llab-quvvatlovchi ilmiy yondashuvlar davom etadigan bo'lsa, tuberkulyozga qarshi kurashda katta yutuqlarga erishishimiz mumkin. Bu shifokorlarning mas'uliyatli va innovatsion yondashuvlari tufayli kelajakda tuberkulyozni butun dunyo bo'ylab kamaytirish va umuman yo'q qilish imkoniyatlari mavjud. Shuning uchun, yangi avlod ftiziatrlari jamiyatning salomatligini saqlashda, butun dunyoda tuberkulyozga qarshi kurashda o'z o'rniga ega bo'lgan haqiqiy etakchilardir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. **World Health Organization (WHO).** *Global Tuberculosis Report 2023*. Geneva: WHO, 2023.
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240077664>
2. **WHO Regional Office for Europe.** *Tuberculosis country profile: Uzbekistan (2023)*.
https://worldhealthorg.shinyapps.io/tb_profiles
3. **Global Fund.** *Uzbekistan Grant Performance Report: TB Program 2022–2023*.
<https://www.theglobalfund.org>
4. **USAID Uzbekistan.** *USAID and partners introduce new TB diagnostic devices across regions* (2023).
<https://www.usaid.gov/uzbekistan>
5. **Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan.** *Sog'liqni saqlash vazirligi statistik byulleteni*, 2023-yil.
<https://minzdrav.uz>

6. **Uzbekistan National TB Program.** *Tuberkulyozga qarshi kurash davlat dasturi, 2021–2025.*
(O‘zbekiston Respublikasi sog‘liqni saqlash vazirligi hujjati)
7. **Stop TB Partnership.** *The Global Plan to End TB 2023–2030.*
<https://www.stoptb.org>
8. **M. T. Mirzayeva, S. T. Toshmatova.** *Zamonaviy ftiziatrriyada qisqa muddatli davolash sxemalari.* // “Tibbiyotda innovatsiyalar” jurnali, 2022, №4.
9. **Fayziyeva N.A.** *Ftiziatrriyada sun’iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari.* // “Tibbiy axborot” jurnali, 2023, №2.
10. **Yunusova D. B.** *Ftiziatrriyada psixososial yondashuv: bemor bilan ishlashda muhim omillar.* // ToshPTI ilmiy axborotnomasi, 2021, №1.
11. **European Respiratory Journal.** *Short-course treatment regimens for multidrug-resistant TB: recent evidence review.* ERJ, 2022.
<https://erj.ersjournals.com>
12. **CAD4TB.** *Artificial intelligence for automated chest X-ray reading in TB screening.*
<https://www.delft.care/cad4tb>
13. **TB Youth Network Uzbekistan.** *Yosh ftiziatrlar harakati: jamiyatga xizmat, sog‘liq uchun fidoyilik. 2023-yil hisoboti.*